

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 104/2014-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. januára 2014 v senáte zloženom z predsedu Juraja Horvátha (sudca spravodajca) a zo sudcov Sergeja Kohuta a Lajosa Mészárosa predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s. r. o., Pribinova 25, Bratislava, zastúpenej advokátom doc. JUDr. Branislavom Fridrichom, PhD., Advokátska kancelária Fridrich Paľko, s. r. o., Grösslingová 4, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok zaručeného v čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku zaručeného v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces zaručeného v čl. 47 Charty základných práv Európskej únie, ako aj namietaného porušenia zákazu diskriminácie upraveného v čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Dunajská Streda v konaní vedenom pod sp. zn. 12 Er 449/2010 a jeho uznesením z 8. novembra 2011 a postupom Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 9 CoE 127/2012 a jeho uznesením z 28. februára 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. júna 2013 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s. r. o., Pribinova 25, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva vlastníť majetok zaručeného v čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku zaručeného v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“), práva na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces zaručeného v čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) a namietaného porušenia zákazu diskriminácie upraveného v čl. 12 ods. 2 ústavy a v čl. 14 dohovoru postupom Okresného súdu Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 Er 449/2010 a jeho uznesením z 8. novembra 2011 a postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 CoE 127/2012 a jeho uznesením z 28. februára 2013.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka sa v rámci svojej podnikateľskej činnosti zaoberá poskytovaním úverov z vlastných zdrojov. Na základe zmluvy o úvere sťažovateľka poskytla dlžníkovi úver, pričom poskytnuté peňažné prostriedky bol dlžník povinný vrátiť podľa podmienok dohodnutých v úverovej zmluve. Na zabezpečenie úveru bola priamo v úverovej zmluve dojednaná rozhodcovská doložka, ktorou bola v prípade sporu medzi zmluvnými stranami úverovej zmluvy založená právomoc Stáleho rozhodcovského súdu zriadeného Slovenskou rozhodcovskou, a. s., Bratislava (ďalej len „rozhodcovský súd“).

Z dôvodu, že dlžník svoj záväzok vyplývajúci mu z predmetnej úverovej zmluvy dobrovoľne neplnil, tento sa voči sťažovateľke stal splatným a v nadväznosti na uvedené sťažovateľka na podklade rozhodcovskej doložky začala rozhodcovské konanie pred zmluvnými stranami zvoleným rozhodcovským súdom, ktorého rozhodcovský rozsudok sa

tak stal exekučným titulom, na podklade ktorého sťažovateľka iniciovala začatie exekučného konania.

V priebehu exekučného konania bolo označeným uznesením okresného súdu v sťažovateľkou napadnutom konaní rozhodnuté o zastavení prebiehajúceho exekučného konania. Krajský súd na odvolanie sťažovateľky svojím rozhodnutím potvrdil napadnuté uznesenie okresného súdu ako vecne správne.

V sťažnosti podanej ústavnému súdu sťažovateľka v obsírnej argumentácii namieta, že postupom a uzneseniami okresného súdu a krajského súdu boli porušené ňou označené základné práva a práva zaručené v ústave, dohovore, dodatkovom protokole a v charte, pričom k ich porušeniu malo dôjsť predovšetkým tým, že zastavením už riadne začatého a prebiehajúceho exekučného konania došlo k prekročeniu právomoci okresného súdu ako súdu exekučného, v kompetencii ktorého podľa sťažovateľky nie je vecné preskúmavanie exekučného titulu. Podľa sťažovateľky okresný súd rozhodol nad rámec svojej právomoci, keď bez návrhu rozhodol o zastavení exekúcie, čím mal sťažovateľke odňať možnosť konať pred súdom, pretože sa nemala možnosť k veci vyjadriť aj napriek tomu, že toto rozhodnutie v konečnom dôsledku zásadným spôsobom ovplyvnilo jej právne postavenie, pretože podľa sťažovateľky má síce k dispozícii exekučný titul, a to rozhodcovský rozsudok, avšak tento je nevykonateľný. Uvedené pochybenie okresného súdu podľa sťažovateľky nenapravil ani krajský súd.

Sťažovateľka ďalej v sťažnosti podanej ústavnému súdu namieta, že tak okresný súd, ako ani krajský súd nenariadili v danej veci pojednávanie aj napriek tomu, že im to ukladalo ustanovenie § 57 ods. 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení účinnom od 9. augusta 2012, ako aj to, že obidva súdy vec nesprávne právne posúdili z hľadiska vnútroštátnej právnej úpravy v interakcii s výkladovými pravidlami uvedenými v smernici Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej aj „smernica Rady“), pretože sa podľa sťažovateľky žiadnym spôsobom nevysporiadali s tým, prečo dojednanie

rozhodcovskej doložky v úverovej zmluve považovali za neprijateľnú podmienku, a v tomto smere podľa sťažovateľky súdy nerešpektovali ani jej návrh na prerušenie konania na účely predloženia prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) na podanie výkladu pojmu „nekalá zmluvná podmienka“ v kontexte danej veci.

V doplnení sťažnosti(i) doručenom ústavnému súdu 25. júla 2013 sťažovateľka poukazuje na rozsudok Súdneho dvora vo veci Banif Plus Bank Zrt proti Csaba Csipai a spol. sp. zn. C-472/11 z 21. februára 2013, z ktorého má vyplývať, že čl. 6 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd, ktorý konštatoval ex offo nekalú povahu zmluvnej podmienky, nemusí na to, aby mohol vyvodiť dôsledky tohto konštatovania, čakať, či spotrebiteľ informovaný o svojich právach navrhne, aby uvedená podmienka bola zrušená, avšak zásada kontradiktórnosti vo všeobecnosti zaväzuje vnútroštátny súd, ktorý konštatoval v rámci preskúmania ex offo nekalú povahu zmluvnej podmienky, informovať účastníkov konania v spore a vyzvať ich, aby sa k tomu kontradiktórne vyjadrili spôsobom, ktorý na tento účel stanovujú vnútroštátne procesnoprávne predpisy.

Vzhľadom na uvedené sa sťažovateľka domáha, aby ústavný súd nálezom konštatoval, že napádanými uzneseniami tak okresného súdu, ako aj krajského súdu došlo k porušeniu sťažovateľkou označených základných práv zaručených v ústave a práv zaručených v dohovore, dodatkovom protokole a charte, aby tieto uznesenia zrušil a vec vrátil okresnému súdu na nové konanie a rozhodnutie, aby jej priznal finančné zadosťučinenie, a napokon, aby jej priznal úhradu trov konania.

Okrem toho sa sťažovateľka domáha, aby ústavný súd vydal aj dočasné opatrenie, ktorým by odložil vykonateľnosť napádaného uznesenia krajského súdu.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky o porušení ňou označených práv zaručených ústavou, dohovorom, dodatkovým protokolom a chartou postupom

a označeným uznesením okresného súdu, ako aj postupom a označeným uznesením krajského súdu.

1. K namietanému porušeniu označených práv postupom a rozhodnutím okresného súdu

V čl. 127 ods. 1 ústavy je zakotvený princíp subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťami iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06). Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Pokiaľ ide o napadnutý postup okresného súdu a ním vydané uznesenie o zastavení exekúcie, ústavný súd vzhľadom na už uvedené poukazuje na skutočnosť, že proti tomuto uzneseniu bolo možné podať odvolanie ako riadny opravný prostriedok, čo sťažovateľka aj

využila. Označené uznesenie okresného súdu, ako aj sťažovateľkou namietaný postup, ktorý vydaniu rozhodnutia predchádzal, bol teda predmetom súdneho prieskumu krajským súdom. S prihliadnutím na to bolo preto potrebné túto časť sťažnosti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. K namietanému porušeniu označených práv postupom a rozhodnutím krajského súdu

Pokiaľ ide o namietané porušenie práv sťažovateľky v príčinnej súvislosti s rozhodnutím krajského súdu, námietky sťažovateľky možno sumarizovať do štyroch základných východiskových rovín. Sťažovateľka v prvom rade namieta, že (2.1) krajský súd nenapravil pochybenie okresného súdu, ktorý ako súd exekučný podľa sťažovateľky nad rámec svojich kompetencií vecne preskúmaval exekučný titul potom, čo už raz tento exekučný titul preskúmal pri vydávaní poverenia exekútorovi na vykonanie exekúcie. Okrem tohto sťažovateľka namieta, že (2.2) krajský súd nenapravil ani pochybenie okresného súdu, ktorý pri vecnom prieskume exekučného titulu (rozhodcovského rozsudku) aplikoval smernicu Rady, ktorá podľa sťažovateľky nie je prameňom práva, okrem tohto sťažovateľka namieta, že (2.3) hoci krajský súd a tiež pred ním okresný súd mali, neprerušili exekučné konanie na účely podania výkladu označenej smernice Rady a nepredložili Súdnemu dvoru na posúdenie prejudiciálnu otázku, a to, či sa majú jej ustanovenia aplikované v danom prípade vykladať tak, že „... za každých okolností zakazuje rozhodovať spory v rámci spotrebiteľských zmlúv na základe rozhodcovskej doložky prostredníctvom rozhodcovských súdov“. Napokon sťažovateľka tiež namieta (2.4), že tak krajský súd, ako ani pred ním okresný súd nenariadili v danej veci pojednávanie tak, ako im to ukladalo ustanovenie § 57 ods. 5 Exekučného poriadku, čím jej mali odňať právo konať pred súdom.

V súvislosti s uvedenými námietkami sťažovateľky ústavný súd po preskúmaní predmetu tejto sťažnosti dospel k záveru, že z dôvodu, že sťažovateľkou použitá argumentácia v tejto sťažnosti je v podstate identická s jej právnou argumentáciou, ktorú už použila v stovkách predošlých sťažností, ktorými sa ústavný súd v uplynulom období už

zaoberal, vo svojej argumentácii k odmietnutiu sťažnosti v tejto časti ako zjavne neopodstatnenej odkazuje, čo sa týka odôvodnenia, na svoje rozhodnutie č. k. II. ÚS 78/2013-16 zo 7. februára 2013.

Vzhľadom na totožnosť tak v osobe sťažovateľky, ako aj totožnosť v použitej právnej argumentácii a skutkových okolnostiach, ktoré boli podstatné pre ustálenie záverov všeobecných súdov, ústavný súd dospel k záveru, že vzhľadom na to, že sťažovateľke sú známe dôvody odmietnutia sťažností v obdobných prípadoch a ustálený právny názor ústavného súdu na danú právnu problematiku v závislosti od predmetu napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov a ňou použitej argumentácie bez relevantných zmien, nie je potrebné uvádzať tie isté dôvody odmietnutia.

V súvislosti s doplňujúcou argumentáciou sťažovateľky týkajúcou sa porušenia práva na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces zaručeného čl. 47 charty a z neho vyplývajúcej zásady kontradiktórnosti konania tým, že konajúci krajský súd pred rozhodnutím o posúdení zmluvnej podmienky (rozhodcovskej doložky) ako nekalej, nedal účastníkom konania príležitosť vyjadriť sa k týmto dôvodom, tak ako to sťažovateľka odvodzuje z rozsudku Súdneho dvora vo veci Banif Plus Bank Zrt proti Csaba Csipai a spol. sp. zn. C-472/11 z 21. februára 2013, ústavný súd pripomína toto:

Sťažovateľka mala možnosť oboznámiť sa s dôvodmi zastavenia exekučného konania a neprípustnosti exekúcie z už uvádzaných dôvodov už z uznesenia okresného súdu, proti ktorému aj podala odvolanie, v ktorom sa k týmto dôvodom vyjadrila. Obdobne aj povinný z exekúcie, ktorý mal v zmluvnom vzťahu so sťažovateľkou postavenie spotrebiteľa, mal po doručení uznesenia prvostupňového súdu možnosť vyjadriť sa (prípadne podať odvolanie proti uzneseniu okresného súdu) v tom smere, že si nepraje, aby bolo v jeho prípade vylúčené uplatnenie nekalej zmluvnej podmienky. Sťažovateľkou uplatnenými argumentmi sa krajský súd v napadnutom uznesení náležite zaoberal a vyložil svoje závery, pre ktoré vzhliadol uznesenie okresného súdu ako vecne správne.

Pre ústavnú udržateľnosť napadnutého postupu a uznesenia postačuje, aby bola zásada kontradiktórnosti dodržaná v konaní ako celku (v posudzovanom prípade v konaní

na oboch stupňoch). Presadzovanie názoru, že na každom jednom stupni súdництва musí byť uvedená zásada dodržaná bez výnimky, by podľa názoru ústavného súdu odvolaciemu súdu v zásade prisúdilo len funkciu akéhosi kasačného orgánu bez reálnej možnosti konvalidovať prípadné procesné nedostatky vlastným postupom. Na základe uvedeného preto ústavný súd dospel k záveru, že postupom krajského súdu a jeho uznesením bol v danej veci princíp kontradiktórnosti súdneho konania, ktorý je obsahom práv zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 charty, dodržaný, čím k porušeniu označených práv dôjsť nemohlo.

V súvislosti s uvedeným a vzhľadom na skutočnosť, že podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva nie je nevyhnutné ako predpoklad možnosti obrátiť sa na tento medzinárodný súdny orgán vyčerpať právny prostriedok nápravy na národnej úrovni, pokiaľ by sa tento právny prostriedok z materiálneho hľadiska javil v obdobných identických prípadoch ako neefektívny, sa podľa ústavného súdu vynára otázka, aký význam a efektivitu má pre sťažovateľku tento postup, keď sa na ústavný súd opakovane obracia so sťažnosťami, ktoré sú vo svojej materiálnej podstate identické a v tej súvislosti pre sťažovateľku s ich predvídateľným posúdením ústavným súdom.

V kontexte s už uvedeným ústavný súd dodáva, že právny zástupca sťažovateľky aj takýmto spôsobom zahlcuje ústavný súd podaniami, o ktorých je/musí si byť už vopred vedomý, že nebudú v konaní pred ústavným súdom vzhľadom na rovnaký spôsob ich vybavenia v predošlom období úspešné, a ktorých spracovanie z hľadiska časového a kapacitného bráni ústavnému súdu venovať sa tým veciam, ktoré si zasluhujú pozornosť, dokonca i jeho zásah (napr. I. ÚS 3/2013).

Pretože sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd o ďalších návrhoch sťažovateľky uplatnených v sťažnosti už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. januára 2014